

Gemeenteraad Amsterdam
Postbus 202
1000AE Amsterdam

Met afschrift aan:

Het college van burgemeester en wethouders
Bestuursdienst
Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Amsterdam, 6 mei 2022

Betreft: Actualisatie verzoek wijziging bestemmingsplan Lutkemeerpolder

Inleiding

Op 20 februari 2020 is de Gemeenteraad Amsterdam (hierna: Raad) verzocht het bestemmingsplan Lutkemeerpolder te herzien om verschillende redenen hieronder toegelicht.

Ruim twee jaar later is het verzoek nog steeds niet inhoudelijk behandeld door de Raad. Er is een aantal rechtsgangen geweest bij de rechtbank. Op 14 februari 2022 heeft de rechter onder andere vastgesteld dat de Raad bevoegd is tot dit besluit, dat de Stichting Behoud Lutkemeer belanghebbende is en dat u een besluit dient te nemen op voornoemd verzoek tot herziening van het bestemmingsplan Lutkemeerpolder.

De tijd heeft intussen niet stil gestaan en het alternatief voor het huidige bestemmingsplan is verder ontwikkeld en uitgewerkt. Dit nieuwe plan is Voedselpark Amsterdam. (zie bijlage 1) Er wordt op dit moment via crowdfunding geld opgehaald voor dit plan, wat al bijna 400.000,- heeft opgeleverd. Daarnaast heeft Coöperatie Land van Ons aangegeven een aantal miljoen te willen investeren. Vele Amsterdammers steunen het onderhavige verzoek en vragen de Raad om zich in deze kwestie te verdiepen. Er zijn kansen en er is een noodzaak voor een andere koers. Laten we de handen ineenslaan om dit mooie plan te realiseren voor de stad.

We verzoeken u derhalve om de uitwerking van het plan toe te voegen aan het bestaande verzoek tot herziening van het bestemmingsplan en nu het inhoudelijke gesprek te voeren. Het verzoek is en blijft om de bestemming van deelgebied Lutkemeerpolder 3 in het bestemmingsplan Lutkemeer Polder van 1 oktober 2013 om te zetten naar "Agrarische doeleinden 1", "groenvoorziening en natuur."

Hierna zal ik betogen waarom dit verzoek noodzakelijk is en welke verschillende afwegingen volgens ons door u gemaakt dienen te worden bij (een eventuele herziening van) het huidige bestemmingsplan. Ik sluit af met een conclusie.

Noodzaak

De behandeling van dit verzoek is noodzakelijk omdat het bestemmingsplan onder invloed van corrupte beïnvloeding tot stand is gekomen. Bij de vaststelling van het bestemmingsplan in 2002 was de leidende gedachte dat de functie moest worden omgezet van groen naar bedrijventerrein om ruimte te geven aan de economische activiteit rondom Schiphol. De Raad heeft met dit plan ingestemd onder deze voorwaarden en zag daarop toe (zie bijlage 2).

Bij de herziening in 2013 is de Schiphol gebonden-eis losgelaten. Het verdwijnen van deze eis, en het verlies van toezicht door de Raad op de vestigingscriteria, is het gevolg van het corrupt handelen van Hooijmaijers. Vast staat dat hij steekpenningen heeft aangenomen van de grondontwikkelaar met als tegenprestatie dat hij zich zou inzetten om de commerciële ontwikkeling van de polder te bespoedigen.

Ik vraag u om kennis te nemen van het rapport Schoon Schip 2012 dat gaat over bestuurscultuur in Noord- Holland in het tijdvak 2003 - 2011 en in het bijzonder over de belangenverstrengeling rond de vastgoedprojecten van SADC en de voor corruptie veroordeelde Hooijmaijers. Dit rapport is online te consulteren¹.

Ook al wordt in rapport Schoon Schip het dossier Lutkemeerpolder niet besproken, het geeft wel een duidelijk beeld van de problemen en de belangrijkste spelers. De Lutkemeerpolder komt bovendien wel voor in de daaropvolgende rechtszaken. Dit in relatie tot de heer Kuiper en de Kuiper Groep en het bedrijf Mainland waarvan Sodekamp directeur was. Hooijmaijers werd er onder meer van verdacht de besluitvormingsprocedures ten gunste van hen te (pogen te) beïnvloeden en een fee te hebben ontvangen gekoppeld aan de winst die zou worden gemaakt met de ontwikkeling van het gebied. Hij is hier ook voor veroordeeld.

Uit de uitspraak van het Hof van April 2015 citeer ik: *“Met name ten aanzien van Lutkemereren hebben de verdachte en Sodekamp, directeur van Mainland, in de periode voor zijn gedeputeerdeschap contact gehad en is in 2003 in dat kader gesproken over een succesfee voor de verdachte. De verdachte kon in zijn hoedanigheid van gedeputeerde beschikken over, dan wel kennisnemen van, informatie die van belang kon zijn voor Mainland.”*²

De waarde van de grond is één op één gekoppeld aan de mogelijkheid om klanten te vinden. In de periode tussen 2005 en 2012 is gebleken dat de het criterium van Schiphol-gebondenheid, de maatschappelijke reden op grond waarvan de grond eerder als bedrijventerrein werd bestemd, een obstakel was voor de winstgevende ontwikkeling van het gebied. Er waren onvoldoende geschikte klanten. Zoals reeds is toegelicht in eerdere stukken, heeft SADC zich derhalve ingespannen om te zorgen dat bij het bestemmingsplan van 2013 de vestigingscriteria werden losgelaten zodat de ontwikkeling sneller en lucratiever zou kunnen plaatsvinden. Deze inspanning is geïnitieerd door Hooijmaijers als voorzitter van het Bestuursforum en zonder diens inzet zou deze weg niet zijn ingeslagen (zie bijlage 3). Gezien het gestelde in de tenlastelegging en het vonnis over Hooijmaijers is het aannemelijk dat bij dit advies persoonlijke belangen betrokken waren. Dit leidt tot de conclusie

¹ Het dossier Lutkemeerpolder wordt niet in dit rapport besproken. De reden daarvoor is dat dit dossier pas via de tenlastelegging (18 oktober 2012, ofwel: vlak voor afronding van onderhavig rapport) bij de Commissie bekend is geworden. Nu ook dit dossier door het Openbaar Ministerie is onderzocht en het onder de rechter is, ziet de Commissie geen reden tot nader onderzoek door de Commissie"

² ECLI:NL:GHAMS:2015:1212, Gerechtshof Amsterdam, 23-005593-13 (rechtspraak.nl)

dat de keuze tot het schrappen van vestigingscriteria in het bestemmingsplan door corruptie is beïnvloed. Er was een gelegenheid, een belang en er is een veroordeling.

Ik vraag u om kennis te nemen van de tijdslijn in bijlage 4. Uit deze tijdslijn blijkt dat de Raad noch het publiek voor de vaststelling van het bestemmingsplan 2013 voldoende op de hoogte had kunnen zijn van deze feiten. Het bestemmingsplan is als ontwerp in augustus 2012 ter inzage gelegd, **voordat** de tenlastelegging bekend werd (december 2012) en het plan is vastgesteld in april 2013 **voordat** de rechter in december 2013 over de zaak heeft geoordeeld. Als bekend zou zijn geweest dat private belangen een rol speelden bij het advies dan was er een gerede kans geweest dat de Raad anders had besloten.

Noch de Raad noch belanghebbenden konden ten tijde van de vaststelling van het plan in 2012/2013 voorzien of hadden moeten voorzien in welke mate de adviezen die zij lazen met betrekking tot de ontwikkeling van de Lutkemeerpolder en de noodzaak om de vestigingscriteria los te laten door corrupte beïnvloeding tot stand waren gekomen. Er heeft geen geïnformeerde besluitvorming plaatsgevonden en belanghebbenden hebben geen gebruik kunnen maken van de rechtsbescherming middels bezwaar en beroep. De formele rechtskracht van het betreffende besluit kan derhalve niet aan de Stichting Behoud Lutkemeer worden tegengeworpen en een kritische toets van artikel 3 van het bestemmingsplan is derhalve in het licht van het gestelde geboden.

Stichting Behoud Lutkemeer heeft om de democratische heroverweging te bespoedigen een verzoek tot herziening van artikel 3 van het bestemmingsplan ingediend op 24 februari 2020. (zie bijlage 5) In de uitspraak van 14 februari 2022 met kenmerk ams 21/4505 wet 40 heeft de Rechtbank het verzet van Stichting Behoud Lutkemeer tegen de eerdere uitspraak 17 november 2021 gegrond verklaard (zie bijlage 6).

De rechtbank stelt dat in de uitspraak van 17 november 2021 de bestuursrechter terecht heeft vastgesteld dat de Raad bevoegd is om op een herzieningsverzoek van een bestemmingsplan te beslissen. is echter in die uitspraak voorbijgegaan aan het feit dat de Stichting Behoud Lutkemeer de Raad per brief van 30 juli 2020 in gebreke heeft gesteld. Dit leidt tot de conclusie dat de Raad nog steeds een besluit op het verzoek tot wijziging van het bestemmingsplan Lutkemeerpolder moet nemen. Dit dient spoedig te gebeuren om te voorkomen dat de democratie door de vaststelling van het bestemmingsplan op basis van corrupte invloed uit het verleden voor een voldongen feit wordt gesteld.

Context: Afweging in het kader van verstedelijkingsladder noodzakelijk

De ligging van het bedrijventerrein rondom Schiphol is niet langer relevant (het gaat immers niet meer om Schipholgebonden bedrijven), daarmee zijn andere terreinen mogelijk ook passend als alternatieve locatie voor het beoogde bedrijventerrein. Temeer omdat het in de Lutkemeerpolder gaat om een zgn. 'Greenfield', dient hier een zorgvuldige afweging te worden gemaakt. Bij het aanpassen van de vestigingscriteria is deze afweging niet gemaakt. Er is geredeneerd vanuit economische haalbaarheid en gezocht naar mogelijkheden om de grond te kunnen ontwikkelen. Er is niet gekeken of een bedrijventerrein uitgerekend op deze plek noodzakelijk was.

Er dient daarom een belangenafweging plaats te vinden in het kader van de verstedelijkingsladder. De keuze om op vruchtbare grond 'Food en Fashion' distributiebedrijven te vestigen moet doordacht worden en dient onderworpen te zijn aan democratische besluitvorming en publiek debat. Het is

belangrijk dat op een creatieve manier over distributiecentra, verdichting en vergroting van efficiëntie van bestaande terreinen (zoals die in Westpoort) wordt nagedacht. Dit is ook een belangrijke beleidstoets. Zo moet conform de Ladder Duurzame Verstedelijking bij de ontwikkeling van een bedrijventerrein buiten bestaand stedelijk gebied (volgens artikel 3.1.6 lid 2 Bro) worden gemotiveerd waarom binnen bestaand stedelijk gebied niet in die behoefte kan worden voorzien. Daarbij spelen de beschikbaarheid en geschiktheid van locaties binnen bestaand stedelijk gebied een rol.³ **Gebied is ecologisch belangrijk**

Er wordt in het huidige het bestemmingsplan onvoldoende aandacht besteed aan het ecologisch belang van dit gebied en de landschappelijke waarde van de Lutkemeerpolder. Er is geen aandacht voor de waarde van het deelgebied in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen PHES), en de Groene As (een provinciaal beschermd gebied) en de mogelijkheid dat de ontwikkeling van het gebied het aanpalende deel van de NNN, schade toe zal brengen. Dit terwijl de gemeente Amsterdam er (vooralsnog) niet in slaagt haar doelstellingen m.b.t. het NNN en de verbindingzone De Groene As in voldoende mate te realiseren. Zie in dit verband het volgende citaat:

“Ons streven is het NNN in 2027 af te ronden. Hoewel wij sinds de decentralisatie van het natuurbeleid slagen in onze ambitie om jaarlijks gemiddeld 250 hectare nieuw NNN te realiseren, zal dit niet voldoende zijn om de restantopgave in de komende negen jaar te realiseren. Dat betekent dat het tempo omhoog zal moeten.”⁴

Een en ander wordt bevestigd in de structuurvisie Noord-Holland 2040:

“Verder behoort het bestemmingsplan Lutkemeerpolder voor een deel tot de Hoofdgroenstructuur Amsterdam. Naar aanleiding hiervan is bekeken welke effecten de voorgenomen ontwikkelingen in dit bestemmingsplan hebben op de beschermde soorten. Op basis van het hetgeen is onderzocht kan het volgende worden geconcludeerd. De functies in het bestemmingsplan komen niet goed overeen met de ligging van de PEHS en de weidevogelgebieden. De inrichting van het bedrijventerrein deelgebied 3 zal naar verwachting een sterke aantasting van de geschiktheid als weidevogelgebied van de Tuinen van West betekenen. Bij realisatie van de inrichting zal naar verwachting compensatie moeten worden gerealiseerd. Er dient - in overleg met de Provincie Noord- Holland - nader te worden onderzocht hoe deze compensatie uitgevoerd dient te worden.”⁵

De reden om de afweging van de belangen tussen het ontwikkelen van het bedrijventerrein en natuur en andere belangen opnieuw te maken heeft ook een juridische basis:

Artikel 19 Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen

1. Een bestemmingsplan voor gebieden aangeduid op kaart 4 en op de digitale verbeelding ervan als natuurnetwerk Nederland of als natuurverbinding strekt tot de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden.
2. Een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid stelt regels in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden. Bij het stellen van deze regels moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden in acht worden genomen.
3. Een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid maakt geen nieuwe activiteiten mogelijk

³ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/gebiedsontwikkeling/ladder-duurzame/handreiking-ladder/kernbegrippen/#hf617648f-c7f3-48e2-9ce6-891790eb7609>

⁴(Bron: Programma Natuurontwikkeling 2019-2023, Vastgesteld door Provinciale Staten van Noord- Holland op 19 november 2018, p 9)

⁵Bron: structuurvisie Noord-Holland 2040

die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een vermindering van de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen, of van de samenhang tussen die gebieden.

4. In afwijking van het derde lid kan een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid nieuwe activiteiten mogelijk maken, indien:
- a) er sprake is van een groot openbaar belang;
 - b) er geen reële alternatieven zijn, en;
 - c) de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In de toelichting staat hierover:

“Volgens de toelichting bij het Barro kunnen bijvoorbeeld de volgende ruimtelijke initiatieven significante gevolgen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied:

- *aanleg van nieuwe en uitbreiding van bestaande woningbouw, bedrijven en andere opstallen;*
- *(uitbreiding van agrarische bedrijven is in sommige gevallen wel mogelijk indien dat noodzakelijk is voor de natuurbeheerfunctie van het bedrijf);*
- *aanleg van nieuwe infrastructuur of uitbreiding van bestaande infrastructuur;*
- *vestiging van nieuwe en uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven en glastuinbouwbedrijven;*
- *nieuwe voorzieningen voor en omvangrijke uitbreiding van permanente verblijfsrecreatie (waaronder bungalowparken), ‘leisurecentra’ en attractieparken;*
- *ontgroningen ten behoeve van oppervlaktedelfstofwinning;*
- *aanleg en bouw van afvalstort;*
- *bouw of uitbreiding van drijvende objecten;*
- *opstelling van windturbines.⁶*

Gezien het hierboven gestelde en de nieuwe inzichten over klimaatverandering, biodiversiteit en landbouwtransitie tezamen met het loslaten van de vestigingseisen, is met name niet voldoende aannemelijk gemaakt dat er wordt voldaan wordt aan het eerste criterium van artikel 19 lid 4. Het belang van natuur en ecologische buffers weegt bovendien anno 2019 maatschappelijk zwaarder dan in 2002 of zelfs dan in 2013. De inzichten over hoe de belangenafweging dient te worden gemaakt zijn veranderd. In onderwerpen als klimaatverandering, het belang van duurzame lokale voedselvoorziening en het belang van een sterke Groene As voor de bescherming van natuurwaarden nabij de stad is nu meer in zicht. Het Klimaatakkoord van Parijs en de uitspraak van het Hof over de Urgenda-zaak, waaruit voor de overheid een verplichting voortvloeit om CO₂- emissie zoveel mogelijk te beperken, hebben de bakens verzet. Het aanleggen van een bedrijventerrein draagt niet aan bij aan het realiseren van die doelstelling.

Hetzelfde kan worden opgemerkt met betrekking tot het Deltaplan Biodiversiteit, het Natuurnetwerk Nederland en het probleem van de sterke achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland. Er is een noodzaak om het anders aan te pakken en juist initiatieven zoals de Plan Biopolder zijn belangrijke voorbeelden van hoe het anders kan. Daar komt bij dat dit de laatste beteelbare grond (kleigrond) van betekenis is binnen de gemeente Amsterdam. Om haar beleid en voornemens rondom stadslandbouw en lokale voedselvoorziening te concretiseren is dit gebied in haar huidige vorm broodnodig. Daar bovenop adviseert ook het College van Rijksadviseurs alleen met grote uitzondering bedrijventerreinen te bouwen in groengebieden.⁷

⁶ Uit: Provinciale Verordening Ruimte 2019

⁷ <https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/adviezen-publicaties/publicatie/2019/10/29/xxl-verdozing>

Gebied is cultuurhistorisch en landschappelijk belangrijk

Uit een recent opgesteld rapport 'Cultuurhistorische waardestelling Lutkemeerpolder' blijkt dat het gebied op zichzelf een historische waarde heeft en in samenhang met de aanwezige historische bebouwing nog meer. Daarnaast pleit Bond Heemschut, maar ook het College van Rijksadviseurs voor maatregelen die verrommeling van het landschap tegengaan.

Het historisch kavelpatroon, de context van het Amsterdams Uitbreidingsplan (AUP) en de nieuwe inzichten m.b.t. behoud van groene landschappen zijn factoren die in Plan Biopolder zijn verwerkt. Daarmee beantwoordt zij, meer dan de bestemming 'bedrijventerrein' aan meerdere maatschappelijke belangen. Dit dient bij de herzieningsaanvraag bestemmingsplan meegewogen te worden.

Conclusie

Naar onze mening zouden bovenstaande argumenten van doorslaggevend belang moeten zijn voor een Raad die het belang van natuur en milieu hoog in het vaandel heeft staan. In het collegeakkoord schrijven de wethouders het zelf: *“Wij zijn de eerste generatie die de gevolgen van klimaatverandering merkt en de laatste generatie die er wat aan kan doen. Als we willen dat Amsterdam bij haar achthonderdste verjaardag nog altijd in blakende gezondheid verkeert, moeten we nu stevige keuzes durven maken”*. Een stevigere keuze dan de Lutkemeerpolder behouden is er voorlopig niet.

Het verzoek is om de ecologische, landschappelijke, en maatschappelijke waarden van de Lutkemeer opnieuw te wegen en te laten prevaleren boven de belangen die zijn gemoeid bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein. Het is nog niet te laat om een andere beslissing te nemen.

Voedselpark Amsterdam (zie **bijlage 1**) is het voorgestelde alternatief. Het geeft een andere visie op de Lutkemeerpolder. De kernwaarden zijn ecologie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. De grond wordt gebruikt waar zij voor bedoeld is: duurzame (biologische) voedselproductie met behoud van het historische landschap. Ruimte voor vernieuwing in de voedselketen, lokale productie en verwerking die CO2 neutraal in de stad gedistribueerd wordt. Dit alles open voor publiek ten behoeve van educatie, recreatie en dagbesteding (zorg).

Voedselpark Amsterdam heeft niet alleen een breed maatschappelijk draagvlak, maar heeft ook de steun van maatschappelijk kapitaal: fondsen en sociaal investeerders die de realisatie mede mogelijk willen maken. Als onderdeel van de besluitvorming is een reële kosten en batenanalyse gemaakt die inzicht geeft in de waarde die Voedselpark Amsterdam toe kan voegen aan de stad.

In afwachting van uw reactie,

Stichting Behoud Lutkemeer

p/a Adviesburo Monster

Bijlagen

- 1) Plan Voedselpark Amsterdam
- 2) Mededeling aan Raad in 2006 over Schiphol gebonden ontwikkeling

- 3) Notulen BSF
- 4) Tijdslijn
- 5) Uitspraak Rechtbank 14 februari 2022
- 6) Uitspraak Rechtbank 17 november 2021